

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

A1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα:

Tam prope a muris habemus hostem! Itaque cavete periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolite confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!

.....
Bello Latino T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Romanorum praefuit. Is cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugna abstinerent.
.....

Tum interrogavit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiecit: «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times ne istae te calvam faciant?».

Μονάδες 40

Παρατηρήσεις

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις και φράσεις:

prope	: τον υπερθετικό βαθμό
opibus	: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού
nimia	: τον αντίστοιχο τύπο στο συγκριτικό βαθμό
neminem	: τη γενική ενικού αριθμού
ipsi	: τη δοτική ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
extremo	: τον αντίστοιχο τύπο στο θετικό βαθμό
discrimine	: την αιτιατική πληθυντικού αριθμού
nobili genere	: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού
exercitui	: την αφαιρετική πληθυντικού αριθμού
omnes	: την αφαιρετική ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
illa	: την ονομαστική ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
pater	: τη γενική πληθυντικού αριθμού

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

istae	: τη γενική πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος
te	: τη δοτική πληθυντικού αριθμού στο γ΄ πρόσωπο.

Μονάδες 15

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

habemus	: το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
cavete tutamini	: το σουπίνο και στους δύο τύπους τις μετοχές όλων των χρόνων στην αιτιατική ενικού του αρσενικού γένους
nolite	: το β΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού
deponite	: το γ΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής παρακειμένου στην ίδια φωνή
natus abiret	: το απαρέμφατο του ενεστώτα το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής μέλλοντα
edixit	: το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
abstinerent	: το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
mallet	: το β΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα
obiecit	: το β΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού στην άλλη φωνή
faciant	: τον αντίστοιχο τύπο στην άλλη φωνή.

Μονάδες 15

Γ1α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:

opibus, vobis, neminem, patriae (το 1^ο του κειμένου), **fuisse, bello, genere, aliquot, cana, illi, te.**

Μονάδες 11

Γ1β. «**Itaque cavete periculum**»: να επαναδιατυπώσετε την πρόταση, ώστε να εκφράζεται απαγόρευση και με τους δύο τρόπους.

Μονάδες 4

Γ2α. «**quin calva esse nolis**»: να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής της (μονάδα 1), να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1) και να δικαιολογήσετε την έγκλιση και τον χρόνο εκφοράς της (μονάδα 1).

Μονάδες 4

Γ2β. Να μετατρέψετε:

- τη μετοχή στη φράση «**T. Manlius consul natus...**» σε ισοδύναμη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 2).
- τη δευτερεύουσα πρόταση «**Is cum aliquando castris abiret**» σε μετοχή (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Γ2γ. «**Tum interrogavit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva**»: να μετατρέψετε την πλάγια ερωτηματική πρόταση της περιόδου σε ευθεία ερώτηση με όλους τους δυνατούς τρόπους ως προς την εισαγωγή.

Μονάδες 7

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα Ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 10.30 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

A1.

(25) Τόσο κοντά στα τείχη έχουμε τον εχθρό! Επομένως, φυλαχτείτε από τον κίνδυνο, προστατέψτε την πατρίδα. Μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Αποβάλλετε την αυτοπεποίθηση, που είναι υπερβολική σε σας. Μη πιστέψετε πως θα φροντίσει κανείς για την πατρίδα, αν εσείς οι ίδιοι δεν φροντίσετε για την πατρίδα. Θυμηθείτε ότι κάποτε η πολιτεία βρέθηκε στον έσχατο κίνδυνο».

(31) Στη διάρκεια του Λατινικού πολέμου ο ύπατος Τίτος Μάνλιος, που καταγόταν από αριστοκρατική γενιά, είχε την αρχηγία του στρατού των Ρωμαίων. Αυτός, όταν κάποτε έφευγε από το στρατόπεδο, διέταξε να κρατηθούν όλοι μακριά από τη μάχη.

(47) Τότε ρώτησε την κόρη του αν μετά από μερικά χρόνια θα προτιμούσε να είναι ασπρομάλλα ή φαλακρή. Όταν εκείνη απάντησε «Προτιμώ, πατέρα μου, να είμαι ασπρομάλλα», ο πατέρας πρόβαλε σ' εκείνη ένα ψεύτικο επιχείρημα: «Δεν αμφιβάλλω πως δε θέλεις να μείνεις φαλακρή. Γιατί λοιπόν δε φοβάσαι μήπως αυτές εδώ σε κάνουν φαλακρή;»

B1.

prope → proxime

oribus → opes

nimia → magis nimia

neminem → nullius

ipsi → ipsi

extreme → extero

discrimine → discrimina

nobili genere → nobilia genera

exercitui → exercitibus

omnes → omni

illa → illud

pater → patrum

istae → istarum

te → sibi

B2. habemus: habento

cavete: cautum/cautu

tutamini: μτχ. εν. tutantem

μτχ. μελ. tutaturum

μτχ. πρκ. tutatum

nolite: nolles

deponite: deposuerit

natus: nasci

abiret: abibunt

edixit: edic

abstinerent: abstineant

mallet: mavultis

obiecit: obiceris/ -re

faciant: fiant

Γ1α. oribus: αφαιρετική οργανική μέσου στο confidere

vobis: δοτική προσωπική κτητική στο est

neminem: υποκείμενο στο ειδικό απαρέμφατο consulturum esse (ετεροπροσωπία)

patriae: δοτική προσωπική χαριστική στο consulturum esse

fuisse: ειδικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο mementote (ετεροπροσωπία)

bello: αφαιρετική του χρόνου στο p.praefuit

genere: αφαιρετική καταγωγής στο natus

aliquot: επιθετικός προσδιορισμός στο annos

cana: κατηγορούμενο στο υποκείμενο ego μέσω του συνδετικού esse

illi: έμμεσο αντικείμενο σε δοτική στο obiecit

te: αντικείμενο στο faciant

Γ1β. Nolite cavere periculum

ne caveritis periculum

Γ2α.

quin calva esse nolis: δευτερεύουσα ουσιαστική πρόταση του quin, η οποία εισάγεται με το quin, γιατί εξαρτάται από το non dubito (= δεν αμφιβάλλω). Λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στο non dubito. Εκφέρεται με υποτακτική, επειδή το περιεχόμενο της εκφράζει την πρόθεση του υποκειμένου του ρήματος της κύριας πρότασης και συγκεκριμένα χρόνου ενεστώτα (nolis) για το παρόν και το μέλλον, εξάρτηση από αρκτικό χρόνο (dubito). Παρατηρείται ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων, καθώς η πρόθεση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζονται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

Γ2β.

T.Manlius consul natus (επιθετική μετοχή με υποκ. το Manlius). Η μετοχή natus αναλύεται σε αναφορική πρόταση ως εξής:

Manlius consul, qui natus erat, praefuit.

Is cum aliquando castris abiret = abiens (χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο is)

Γ2 γ. Η δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μετατρέπεται σε ευθεία ερώτηση με τους εξής τρόπους:

(Filia), utrum post aliquot annos cana esse mavis an calva?

(Filia), mavisne post aliquot annos cana esse an calva?

(Filia), mavis post aliquot annos cana esse an calva?

Πρώτοι με την πρώτη!